

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temvrentiæ
Malo, Eivsque Remediis, Variis Item Scitv Ivcvndissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. I. Laus & vtilitates Temperantiæ cibi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

CAPVT I.

Laus & vtilitates Temperantiae cibi.

DE conuiuiorū apparatu ac caeremoniis hoc libro quarto nobis erit sermo; cui aliquid, quasi praeambuli cuiusdam loco, de cibi Moderatione, praemittendum, non inconcinne, arbitramur.

Hæc virtus, tametsi à plerisque in postremis habeatur, vulgaris tamen est haud quaquam. Curenim, indigna foret, aded, cum in scripturis sacris, tum in prophanis, & à sanctis præcipue patribus, in cœlum usque laudibus elata esset? Cur tot eius commoda, ni certò explorata, recenserentur? *Qui abstinens est adiciet ad vitam*, inquit sapiens. Et alibi. *Qui diligit Epulas, in egestate erit; qui amat vinum & pingua, non ditabitur.* Et omnia quæ passim de ieiunio prædicantur, huic abstinentiæ primario iure conueniunt. quid enim aliud ieiunium, quàm cibi abstinentia? *Beati*, *Lucæ. 6.* (ergò) *qui nunc esuritis, quia saturabimini, ait Christus: Beati, qui nunc ciborum illecebras respuitis: Nam alibi, ad cœlestes Epulas accubituri, æternis voluptatibus explebimini.*

Eccl. 37.
Prou. 21.

Lucæ. 6.

Immense laudes Temperantiae in cibo. In quaestione Mixta ex utroque Testamento quæst. 120. L. de Heliu & ieiun. plina cap. 4.

Hæc ciborum abstinentia Diuo Augustino asserente, *Intemperantiam corporis mitigat, motus aduersos reprimat, pressuram animi aufert, sicut ait Dominus: Nolite dediti esse in esca & crapula, ne grauentur corda vestra. Cum enim anima ab esu & potu nimio fuerit liberata, tunc se melius recognoscit.* Et S. Ambrosius in huius virtutis commendatione, quasi raptus in extasim, loquitur; *Abstinentia cibi, continentiae Magisterium est, pudicitiae disciplina*

plina, humilitas mentis, castigatio carnis, forma sobrietatis, norma virtutis, purificatio anime, miserationis expensa, lenitatis institutio, charitatis illecebra, senilis gratia, custodia iuuentutis, infirmitatis alleviamentum, alimentum salutis. Nemo crudelitatem, abstinendo ac ieiunando, incidit; nullus per continentiam ictum sanguinis sensit; imò nullus non repressit & repulit. Bonum itineris viaticum: Bonum totius vitæ, bonum in mari; sed et naufragia, cibum seruat; qui grauem dicunt, hanc à cibo abstinentiam esse, respondeant, quis ieiunio defecerit? Multi in prandio, pleriq; dum vomunt epulum, fuderunt animam. Et infra. hæc sobrietas, mentis est continentia, hæc sensus vigent, hæc iudicia tractantur. Idem alibi, plures itaq; gula sua occidit, nullum frugalitas.

L. de Cain
& Abel.
cap. 5.

Homil. de
resurrect.

Elegans si-
mile Chry-
sostomi.

Serm. de
ieiun. &
le. Genes.
Abstinen-
tia cibo-
rum ver

Docet S. Ioannes Chrysostomus, eleganti similitudine eos, qui huic virtuti student, fortissimos reddi, ad pugnandum, contra Dæmonum validissimas acies. Sicut miles, si gestarit arma se grauantia, non est terrori hostibus, qui sciunt, armaturæ grauitatem pedum velocitati, & bellantiam vsui obesse: Sin leuia acceperit & tractabilia, sicut avis aliqua, obuium se feret hostibus. Sic & qui carnem suam, non Ebrietate neq; indulgentia, neq; cibo delitiis incrassarit, sed abstinentia & precibus, diurnaq; afflictionum sustentia, leuiorem & tenuiorem effecerit: Sicut volucris aliqua, superne deuolans, ita valido impetu in phalanges Dæmonum irrui, & occurrentes virtutes facile inuadit, sibiq; subicit. Et alibi, ciborum moderationem, ver quoddam animi spirituale, dicendum probat. Iucundum quidem, inquit, nautis ver, iucundum quoq; & agricolis: Sed neque nautis, neque agricolis, ita iucundum est veris tempus, vt his qui Philosophari volunt, iucundi sunt ab-

stin-

Abstinencia ac ieiuniorum dies, spirituale animarum ver, animi spi-
 et fidissima tranquillitas animarum. Nam agricolis ver rituale.
 idcirco iucundum est, quia delectat aspicere tunc, depi-
 tam floribus terram, et variis floribus, virgulta co-
 mantia. Nautis vero acceptum est ver, quod dorsum ma-
 ris, deductis nauibus, tuto licebit ascendere, nec vndarum
 pericula formidare. Nobis autem iucundum ver tempe-
 rantia ciborum, quod tunc non vndarum, sed cogitatio-
 num et concupiscentiarum Carnalium fluctus ac turbi-
 nes, mitigantur, et corona nobis, non florum, sed spiritu-
 alium gratiarum, parantur. Et in alia quadam Homi-
 lia. Sicut crapula, humano generi, innumerorum malo-
 rum causa est, et adductrix: Ita etiam ciborum absti-
 nentia, ventrisque neglectus, omnium nobis bonorum sem-
 per causa fuit. Et veluti leuiore naues, maria velocius
 transeunt, et multis oneribus grauata, facilius submer-
 guntur: ita ieiunium quidem, leuiorem reddens mentem,
 efficit, ut facilius huius vite pelagus transmittat, et in
 celum, ac ea quae in caelis sunt respiciat, et nihili faciat
 presentia, sed ut umbras diffugere sentiat. Huc usque
 Chryso. Pulchre etiam Climachus. Exsiccatum grad. 26
 latum, iam non porcis vsui esse, ut ubi se volutent, potest: Similia.
 Ita et caro, per abstinentiam marcida effecta, demoni-
 bus ultra non praebet in se quiescendi locum. Et inferi-
 us paulo. Ut oleum, mare inuitum etiam, tranquillum
 facit: Ita ieiunium, volentia quoque, et reluctantia incen-
 tiva corporis, extinguit. Haec et plura alij patres, quae
 breuitatis studio relicta sunt.

Quare S. Augustinus, ne istis priuaretur, abstinen-
 tia commodis atque vtilitatibus, prouidet, atque cautis-
 sime periculo gulae propulsando, alimenta sumptu-
 rus, mensis accumbat. Hoc me docuisti, inquit, ut abstinentia.
 quem-

Homilia
de Iona;
Propheta.

Similia:

De discre.
grad. 26
Similia.

Vtilitates
abstinentiae.

L. 10. con. quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumptuosa
feß. cap. 31. accedam. sed dum ad quietem satietatis, ex indigentia
 molestia transeo, in ipso transitu insidiatur mihi laqueus
 concupiscentie, ipse enim transitus voluptas est, & non
 est alius, quàm transeat, quàm quò cogit transire neces-
 sitas; Et cum salus sit causa edendi, adiungit se tanquam
 pedissequa, periculosa iucunditas, & plerùmque praecon-
 natur, ut eius causa fiat, quod salutis causa, me facere vel
L. 30. Mo- dico, vel volo. Nec idem modus utriusque est. Vnde
ral. in Iob consilio Sancti Gregorij Magni; Ea sumenda, quae na-
cap. 27. turæ necessitas quærit, non quæ edendi libido suggerit.
Homi. 2. de Nam ut sapientissimè Basilius. Quod in equis accide-
ieiun. re solet, hoc in hominibus quibusdam; ut quo copiosius se-
 bi ipsis suppetunt necessaria, hoc euadunt ferociores.

Simile. Memini me olim à spirituali quodam & sanctissimò
 viro audiuisse; Sicut fames lupum expellit à sylva;
 sic hæc ciborum abstinentia lupum illum infernalem et
 truculentissimum ex anima. Quod & verbo suo Chris-
 tus confirmat, de quodam pestilentissimo Dæmo-
Marci. 9. niorum genere. Hoc genus Dæmoniorum non expelli-
 tur, nisi in ieiunio & oratione.

Hinc quoque sanctissimi doctores, tam ardentè
 nos ad hanc virtutem cohortantur, S. Basilium primùm
 hisce verbis. An ignoras, quod perinde atque in ac-
 cie, hinc atque hinc instructa ad conflictum, qui alteri par-
 ti fert suppetias, facit ut altera vincatur? ita qui carni se
 adiungit, expugnat spiritum, & qui stat cum spiritu, car-
 nem in seruitutem redigit. Proinde si cupis mentem red-
 dere validam, fac carnem domes ciborum abstinentia. Et
Homi. 2. de alibi. Qui bellicis in rebus exercentur, quiq; in palestris
ieiun. luctando desudant; conuenit ut copia ciborum reddant
Pulchra se ipsos
Similia.

seipfos corpulentos & obesos, videlicet, quò validiori-
 bus neruis labores queant capessere. Contra verò quibus
 non est colluctatio aduersus carnem & sanguinem, hoc
 est aduersus alios homines, sed aduersus principatus, ad-
 uersus potestates tenebrarum harum, hos oportet per ab-
 stinentiam & sobrietatem, ad certamen exerceri. Ete-
 nim, quemadmodum oleum oblinat Athletam; Ita absti-
 nentia robur addit ei, qui ad pietatem se exercet. S. Au-
 gustinus iterum hisce verbis virtutem cam nobis
 suadet. Sicut Equis frana sunt imponenda: Ita cor-
 pora nostra abstinentia epularum, orationibus, & vigi-
 liis, sunt infrananda. Nam quemadmodum auriga, si
 frana laxauerint, per precipitia deiiciuntur: Ita anima
 nostra, cum ipso corpore, si ei frantum non imposuerit, ad
 inferni precipitia delabatur.

L. de salu-
 tarib. do-
 cumentis.
 cap. 10.
 Similia.

Elegantissimè deniq; Petrus Chryfologus. Quan-
 do aliqui in vrbe obsidentur, eis cibus duntaxat, ad vite
 sustentationem prestatatur, & non ad voluptatem, siue a-
 bundantiam. Id vides in afflictione, quam ciues Bethuli-
 ceses in obsidione ab exercitu Holofernis patiebantur.
 At, quot tu crudelissimis hostibus circumdaris? à carne,
 mundo, ac Demone, inquam, obsidione cingeris. Ergò tibi
 necessaria ad victum è cibus sumenda tantum; superflua
 omninò rescanda. Id te docuit Apostolus cum dixit. Fra-
 tres sobrij estote & vigilate, quia aduersarius vester Dia-
 bolus, tanquam Leo rugiens, circuit, quærens quem deuo-
 ret, quasi dicat. Siquidem circumdati estis à tam potenti
 hoste, abstinentiam obseruate.

Serm. 8. de
 isium. &
 Eleemo-
 syna.
 Similia.
 Iudith. 7.

1. Petri. 5.

Sanè, homines à bestiis vinci ac superari, non est
 æquum, præsertim in cibi & potus continentia. Leo-
 nes,

2 cap. de
Aphrica
6. l. 8. c. 16.
Leonum
abstinen-
tia:

nes, vt Solinus ac Plinius scribunt, alternis diebus potum, alternis cibum capiunt, ac frequenter, si con- coctio non est insecuta, solitæ cibationi, superpo- nunt diem. Hominem verò mentis compotem to- ties in die cibis superingestis, ad summum ita reple- ri, vt respirare vix possit, ita turpe est, vt hoc in gene- re nil sædius, meo iudicio, excogitari possit. Qui ergò virtutis huius, tum summam, quam ad salutem consequendam importat, necessitatem, tum infini- ta, quæ gignit emolumenta, animi cogitationes pa- rumper intendendo, penitus dispexerit, ad eius a- morem haud dubiò inflammabitur. Nostri non e- rat consilij, omnia, vt potuisset enucleatissimè fieri, discutere accuratius, quæ è S. Patribus deprompta, hîc ponuntur; sed potius lectorum sedulæ indaga- tioni relinquenda videbantur, ne omnem illis, con- templandæ eius dignitatis atq; pulchritudinis, an- sam præcinderemus.

Nunc transeundum ad Exempla eorum, quibus cibi parcitas cordi fuit, atq; in studio perpetuæ ex- ercitationis; idq; eò libentius, quò exempla verbiis accendunt efficacius.

CAPVT II.

Daniel. 1.

Exempla abstinentiæ ciborum, sacra.

Ananiæ,
Azariæ &
Misaëlis
abstinen-
tia.

INter Sacra, licet non ordine, dignitate tamen pri- mum sibi locum vendicare potest, trium pue- rorum, Ananiæ Azariæ ac Misaëlis abstinentia, qui cum de mensa regis, prohibitos in lege cibos, auer- sarentur, à Malasaro, quem constituerat princeps Eunuchnum super ipsos, obnixè contenderunt. *Tenta nos obsecro seruos tuos, diebus decem, & dentur nobis legumina ad vescendum, & aqua ad bibendum. Et contemplare vultus nostros, & vultus puerorum, qui*